

**БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА**

**МЕРКИ ЗА ОБРАБОТКА ПРИ ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ ПРИ
TARGET-BNB**

**Версия 1.0
София, март 2023 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Общи положения.....	3
1.1 Основание за разработка и издаване на документа	3
1.2 Утвърждаване и изменения.....	4
1.3 Влизане в сила.....	4
1.4 Информация за контакти.....	4
2. Взаимодействие.....	5
3. Основни правила при възникване на инциденти	6
3.1 Инцидент и извънредна ситуация	6
3.2 Мерки за непрекъсваемост на бизнес процесите	6
3.3 Комуникация при инциденти, свързани с нормалното функциониране на TARGET (CLM и RTGS)	7
4. Процедура при отпадане (повреда) при CLM и RTGS	8
4.1 Процедури при отпадане на CLM и/или RTGS.....	8
4.2 Прехвърляне на работата между две места в един регион (вътрешно-регионално прехвърляне)	8
4.3 Прехвърляне на работата между двата региона (между-регионално прехвърляне).....	9
4.3.1 Общи положения	9
4.3.2 Възстановяване при междурегионално прехвърляне.....	9
4.4 Обработка на плащания при извънредна ситуация с използване на функционалността за извънредни ситуации.....	11
4.4.1 Активиране на функционалността за извънредни ситуации	11
4.4.2 Платежен процес във функционалността за извънредни ситуации	13
4.5 Отлагане на края на работното време (удължаване обработката през деня за RTGS и CLM)	14
5. Отпадане /повреда/ при БНБ.....	15
6. Отпадане (повреда) при участник в TARGET-BNB.....	15
6.1 Изпълнение на плащания от участника чрез RTGS GUI.....	16
6.2 Плащания, наредени от БНБ от името на отпаднал участник - титуляр на RTGS DCA сметка към други участници.....	17
6.2.1 Въвеждане на плащане от БНБ от името на отпадналия участник през RTGS GUI (поле по поле).....	17
6.2.2 Въвеждане на плащане от БНБ от името на отпадналия участник през RTGS GUI чрез функционалността за A2A file upload	19
6.3 Извършване от БНБ на други операции от името на отпаднал участник	21
7. Отпадане /повреда/ на спомагателна система	22
8. Отпадане на доставчик на мрежови услуги	22

Забележка: Всички часове са в местно време (EET)

1. Общи положения

1.1 Основание за разработка и издаване на документа

Настоящите Мерки за обработка при извънредни ситуации при TARGET-BNB (Мерките) са разработени на основание на т. 1.1, буква а) от Допълнение IV от Правила за работа на системния компонент TARGET-BNB и са в съответствие с документа “Information Guide for TARGET Participants”, приет от Съвета по пазарна инфраструктура към ЕЦБ. Мерките се прилагат от служителите в Националното бюро за услуги на TARGET и от участниците в TARGET-BNB, които са титуляри на MCA и RTGS DCA сметки, и от спомагателните системи в TARGET-BNB.

Мерките обхващат следните TARGET компоненти¹ :

- RTGS (Real-Time Gross Settlement) обхваща сетълмента в реално време на клиентски плащания от типа расс.008 и междубанкови плащания от типа расс.009, искания за възстановяване на преводи, възстановяване на преводи, както и файлове на спомагателни системи;
- CLM (Central Liquidity Management) обработва операции на участниците с централната банка, както и плащания, свързани с таксуването на участниците и спомагателните системи;
- CRDM (Common Reference Data Management) – е компонента, в който се въвеждат, коригират и съхраняват статичните данни на участниците, техните конфигурации, права и потребители;
- Функционалността за извънредни ситуации (ECONS II) извършва сетълмент на плащания и файлове на спомагателни системи, в случаите когато компонентите RTGS и/или CLM не са налични.

Неразделна част от Мерките са:

- Приложение 1 – Искане за активиране на функционалността в RTGS GUI на TARGET за нареждане на плащания при извънредна ситуация при участник;
- Приложение 2 – Искане за инициране от БНБ на плащания през RTGS GUI от името на отпаднал участник в TARGET (mandated payments);

---

¹ Съгласно документацията на системата ESMIG, CRDM, CLM, RTGS, BILL, ECONS II, DWH са компоненти

- Приложение 3 – Въвеждане на плащане от БНБ от името на отпадналият участник през RTGS GUI чрез функционалността за A2A file upload;
- Приложение 4 - Изпълнение на дейност през RTGS/CLM GUI от името на отпаднала банка;
- Приложение 5 - Изпълнение на дейност през CRDM GUI от името на отпаднал участник (банка и спомагателна система);
- Приложение 6 – Изпълнение на плащане през функционалността за извънредни ситуации (ECONS II) от името на участник;
- Допълнение I – Процедури за обработка при извънредни ситуации, свързани със сепълмента в TARGET на нареждания за превод от спомагателна система BISERA7-EUR;
- Допълнение II – Процедури за обработка при извънредни ситуации, свързани със сепълмента в TARGET на нареждания за превод от спомагателна система BNBGSSS;
- Допълнение III – Процедури за обработка при извънредни ситуации, свързани със сепълмента в TARGET на нареждания за превод от спомагателна система на „Централен депозитар АД“.

1.2 Утвърждаване и изменения

Този документ се утвърждава и изменя от Подуправителя на БНБ, ръководещ Управление „Банково“.

1.3 Влизане в сила

Настоящите правила влизат в сила от 20.03.2023 г. и отменят Мерки за обработка при извънредни ситуации при TARGET2-BNB с № БНБ - 34246/24.03.2022 г.

1.4 Информация за контакти

Национално бюро за услуги на TARGET

отдел „Платежни системи в евро“

Дирекция „Платежни системи и ЗМР“

Тел. +359 2 9145 769/770/773/774

Е-mail: bg-settlement@bnbank.org

2. Взаимодействие

БНБ е отговорна за бизнес отношенията с участниците² и операторите на спомагателни системи в системния компонент, който оперира – TARGET-BNB.

При необходимост от оказване на съдействие при работа с TARGET, участниците и операторите на спомагателните системи в TARGET–BNB се обръщат към Националното бюро за услуги в БНБ. Националното бюро за услуги оказва съдействие от 8 ч. до 19.30 ч. съгласно работните дни на TARGET, както са описани в Допълнение V от Правила за работа на системния компонент TARGET-BNB.

Всяка централна банка в TARGET има сетълмент мениджър, който е отговорен за управлението, наблюдението и комуникацията със сетълмент мениджърите от други системни компоненти. Сетълмент мениджърите се свързват чрез телеконферентен разговор. Освен сетълмент мениджъри, всяка централна банка има поне един мениджър по извънредни ситуации, който е отговорен за вземане на решение в извънредни ситуации, засягащи функционирането на TARGET вкл. утвърждаване на официална комуникация към пазара.

Националните централни банки от ниво 3 (НЦБ от ниво 3) изпълняват дейности по поддържане на оперативните, технически и функционални услуги като T2 Service Desk за компонентите RTGS и CLM, както и функционалността за извънредни ситуации (ECONS II) при нейното активиране.

ЕЦБ поддържа TARGET Координационно бюро (TARGET Coordination Desk), което се представлява от координатор на TARGET услугите. Той ръководи телеконферентните разговори на сетълмент мениджърите. При извънредни ситуации телеконференцията се ръководи от мениджъра по извънредни ситуации на ЕЦБ.

---

² Съгласно Правила за работа на системния компонент TARGET-BNB „участник“ (**participant**) е:
а) лице, което има поне една основна парична сметка (MCA) и освен това може да има една или повече специални парични сметки (DCA); или б) спомагателна система (AS);

3. Основни правила при възникване на инциденти

3.1 Инцидент и извънредна ситуация

Инцидентът е непланирано прекъсване или влошаване на качеството на договорена услуга, което не е част от стандартния работен процес, чието въздействие може да се прояви веднага или след определено време.

Извънредната ситуация е свързана с изпълнението на ограничени бизнес операции в случай на отпадане. При извънредна ситуация в TARGET се обработват само системно важни плащания.

В зависимост от нивото и обхвата на самия инцидент, се дефинират пет сценария, като всеки от тях е свързан с различни дейности, обмен на информация и варианти за вземане на решение:

Сценарий 1 – Инцидент, засягащ всички TARGET компоненти и приложения (RTGS, CLM, TIPS, T2S, DWH, ESMIG, BILL, BDM);

Сценарий 2 – Инцидент, засягащ един или повече TARGET компоненти (RTGS, CLM, TIPS, T2S) или общите компоненти (CRDM, BILL, BDM, ESMIG);

Сценарий 3 – Инцидент, засягащ една или повече централни банки в TARGET;

Сценарий 4 – Инцидент, засягащ TARGET участници и спомагателни системи;

Сценарий 5 – Инцидент, засягащ доставчиците на мрежови услуги.

3.2 Мерки за непрекъсваемост на бизнес процесите

TARGET прилага следните основни мерки за непрекъсваемост на бизнес процесите и обработката при извънредни ситуации за RTGS и CLM компонентите:

- преместване на дейността на TARGET на друго място (в рамките на същия регион или към друг регион), както е описано в т.4.1.2.5 в Part II от TARGET InfoGuide for TARGET participants;
- промяна на работния график за сетълмент в компонентите CLM и RTGS, както е описано в т.4.1.2.1 от Part II на TARGET InfoGuide for TARGET participants ; и
- обработка при извънредни ситуации на много критични и критични плащания (активиране на функционалността за извънредни ситуации) – т.4.1.2.4 от Part II TARGET InfoGuide for TARGET participants;

В допълнение към гореописаните мерки, при възникнали инциденти и с оглед възстановяване нормалното функциониране на системата, може да се приложат и следните дейности в съответствие с т.4.1.1., 4.1.2.10 и 4.1.2.11 от Part II на TARGET InfoGuide for TARGET participants:

- активиране на функционалността за резервни плащания в RTGS;
- въвеждане на файлове на спомагателни системи през интерфейса на RTGS;
- активиране на незадължителен прозорец за поддръжка;
- при необходимост, оказване на интервенция от последно ниво от T2 Service Desk.

3.3 Комуникация при инциденти, свързани с нормалното функциониране на TARGET (CLM и RTGS)

В случай че участник или спомагателна система забележи нарушаване на нормалното функциониране на системата или наличието на проблем, който може да доведе до такова нарушаване, той уведомява незабавно Националното бюро за услуги по телефон или електронна поща.

При възникнал инцидент, свързан с нормалното функциониране на TARGET CLM и RTGS, който засяга всички участници, Националното бюро за услуги в БНБ информира участниците и спомагателните системи в TARGET–BNB по електронна поща, като копира публикуваната информация от интернет страницата на ЕЦБ и при необходимост уведомява участниците в TARGET-BNB за приложимите за тях процедури съгласно настоящия документ. В случай че TARGET функционира, се излъчва съобщение чрез графичния потребителски интерфейс (Group User Interface – GUI).

Ако инцидентът засяга нормалната обработка на плащания в RTGS и/или CLM, както и общите компоненти и е възникнал след 19.30 часа, но не е разрешен до 8 ч., Националното бюро за услуги уведомява участниците и спомагателните системи по електронна поща при първа възможност.

Информацията за възникнали инциденти в TARGET обхваща:

- описание на събитието;
- очакваното забавяне на обработката (ако е известно);
- информация за взетите вече мерки; и
- указание към участниците и очаквана продължителност (ако е възможно).
- датата и часа на съобщението и кога ще бъде направена актуализация.

4. Процедура при отпадане (повреда) при CLM и RTGS

При възникване на повреда в RTGS/CLM, БНБ уведомява незабавно участниците в TARGET–BNB чрез електронна поща и съобщение в GUI. Ако повреда настъпи между 19.30 ч. и 08.00 ч., БНБ уведомява участниците при първа възможност.

4.1 Процедури при отпадане на CLM и/или RTGS

Техническата инфраструктура на CLM и/или RTGS се основава на поддържането на два региона и две места във всеки един от регионите.

Между двете места във всеки регион се извършва синхронизирано копиране на базата данни, докато между двата региона се извършва асинхронизирано копиране на базата данни с отклонение във времето до две минути.

В зависимост от вида на повреда, нейната продължителност, момента на възникването ѝ и други фактори, може да се вземе решение за прехвърляне на работата към другото място в региона или към другия регион.

При възникване на повреда в CLM и/или RTGS по време на обработката през деня се изпълняват следните процедури за отстраняването ѝ:

- опит за разрешаване на проблема;
- преместване на дейността на CLM и RTGS на друго място или друг регион;
- отлагане на приключването (удължаване обработката през деня);
- активиране на функционалността за извънредни ситуации и обработка на много критични и критични плащания.

4.2 Прехвърляне на работата между две места в един регион (вътрешно-регионално прехвърляне)

Поради синхронизираното копиране на базата данни при прехвърляне на работата между две места в един регион участниците не трябва да правят реконсилация.

Вътрешно-регионално прехвърляне се извършва от T2 Сервизното бюро в рамките на един час след вземането на решение за прехвърляне на работата към другото място.

При вземане на решение за вътрешно-регионално прехвърляне, БНБ уведомява участниците и операторите на спомагателните системи по електронна поща, като предоставя допълнителна информация дали могат да изпращат съобщения към RTGS по време на прехвърлянето. По време на прехвърлянето достъпът до GUI е временно спрян.

4.3 Прехвърляне на работата между двата региона (между-регионално прехвърляне)

4.3.1 Общи положения

Прехвърляне на работата между два региона се налага при регионално прекъсване в транспортната, телекомуникационната, захранващата или друга критична инфраструктура в дадено населено място или географски регион, в резултат на което отпада единият регион. При вземане на решение за вътрешно-регионално прехвърляне, БНБ уведомява участниците и операторите на спомагателните системи по електронна поща. По време на прехвърлянето достъпът до GUI е временно спрян.

Прехвърлянето на работата към другия регион се извършва по установена от НЦБ от ниво 3 процедура, в рамките на 2 часа от вземането на решението, в която се включва времето за възстановяване и реконсация на липсващия трафик, ако има загуба на данни. По време на прехвърлянето участниците следва да преустановят изпращането на съобщения/файлове.

При между-регионално прехвърляне има вероятност от загуба на данни, само ако двете места на региона отпаднат по едно и също време. В този случай се извършва реконсация на липсващите операции и възстановяване на базата данни, описано по-долу.

4.3.2 Възстановяване при междурегионално прехвърляне

Процесът по възстановяване на работата във втория регион се налага, само ако двете места на региона отпаднат по едно и също време, в резултат на което има загуба на данни. Целта е да се гарантира, че всички съобщения, обработени в отпадналия регион са записани и в другия регион. За да се идентифицира липсващият трафик, всички съобщения, обработени в отпадналия регион две минути преди извънредната ситуация, се възстановяват и сравняват с прехвърлените в регион 2.

Липсващите съобщения могат да бъдат:

- InterAct/FileAct съобщения излъчени от банки, централни банки и спомагателни системи;
- ликвидни трансфери в рамките на един компонент, както и
- ликвидни трансфери между различни компоненти.

Възстановяване на ликвидни трансфери:

- ликвидни трансфери от MCA/RTGS DCA сметки към T2S/TIPS DCA сметки, които са обработени от T2S/TIPS и CLM и RTGS (регион 1), но не са обработени от CLM и RTGS (регион 2) след прехвърлянето – спазва се процедурата, описана в TARGET InfoGuide (Part II, т. 1.2.5).

В случаите, когато е установено, че има нареждания за прехвърляне на ликвидност от MCA/RTGS DCA сметка в TARGET-BNB към T2S/TIPS, които са обработени от първия регион, но няма информация за тях във втория регион в CLM и RTGS, съответно не са отразени по сметката на участника във втория регион на TARGET, Националното бюро за услуги на TARGET-BNB уведомява съответния участник, като предоставя допълнителна информация относно липсващата транзакция. Титулярят на MCA/RTGS сметката следва да даде писмено разрешение на БНБ да задължи MCA/RTGS DCA сметката му със сумата на нареждането за прехвърляне на ликвидност срещу заверяване на съответната транзитна сметка на ЕЦБ.

След получено разрешение, Националното бюро за услуги изпълнява ликвиден трансфер от името на банката.

- ликвидни трансфери от T2S/TIPS DCA сметки към MCA/RTGS DCA сметки, които са обработени от T2S/TIPS и CLM и RTGS (регион 1), но не са обработени от CLM и RTGS (регион 2) след прехвърлянето.

В случаите когато е установено, че има нареждания за прехвърляне на ликвидност от T2S/TIPS към MCA/RTGS DCA сметка в TARGET-BNB, които са обработени от първия регион, но няма информация за тях във втория регион в CLM и RTGS, съответно не са отразени по сметката на участника във втория регион на TARGET, Националното бюро за услуги на TARGET-BNB уведомява съответния участник, като предоставя допълнителна информация, относно липсващата транзакция. Централната банка на титуляря на T2S/TIPS специалната парична сметка предприема мерки за повторното изпращане на нареждането за прехвърляне на ликвидност. След инициране на повторно прехвърляне на ликвидност от T2S/TIPS специалната парична сметка към MCA/RTGS DCA сметката (изпратено от централната банка на титуляря на специалната парична сметка), титулярят на MCA/RTGS DCA сметката ще получи повторно уведомление за кредит, което следва да игнорира.

- ликвидни трансфери между MCA и RTGS DCA сметки, които са обработени от CLM и RTGS (регион 1), но не са обработени от CLM и RTGS (регион 2) след прехвърлянето.

В случаите когато е установено, че има нареждания за прехвърляне на ликвидност между MCA и RTGS DCA сметки в TARGET-BNB, които са обработени от първия регион, но няма информация за тях във втория регион, Националното бюро за услуги на TARGET-BNB уведомява засегнатия участник, като предоставя допълнителна информация, относно липсващата транзакция. Титулярят на сметката следва да даде писмено разрешение на БНБ да задължи RTGS DCA/MCA сметката му със сумата на нареждането за прехвърляне на ликвидност срещу заверяване на RTGS/CLM транзитната сметка на ЕЦБ. След получено разрешение, Националното бюро за услуги изпълнява ликвиден трансфер от името на банката, след което ЕЦБ прехвърля ликвидността от своята транзитна сметка към съответния титуляр.

4.4 Обработка на плащания при извънредна ситуация с използване на функционалността за извънредни ситуации.

4.4.1 Активиране на функционалността за извънредни ситуации

Функционалността за извънредни ситуации (ECONS II) се активира при технически проблем в RTGS/CLM, в резултат на който не могат да се изпълняват плащания в RTGS/CLM.

При активирането на ECONS II, същият заменя едновременно RTGS и CLM.

Директната връзка с ECONS II се осъществява през съответния доставчик на мрежови услуги и стандартен интерфейс и е задължителна за участници, считани за критични, за участници, извършващи сетълмент на много критични транзакции в CLM и RTGS, както и за критичните спомагателни системи. За останалите участници е опционална. Две години след началото на функциониране на системата TARGET, връзката с ECONS II става задължителна за всички TARGET участници. При активиране на ECONS II се обработват предимно (много) критични плащания с оглед избягване на системен риск. Поради техническите и оперативни ограничения по отношение на обемите, броя на плащанията във функционалността за извънредни ситуации следва да остане ограничен. След стартирането на процедурата за обработка при извънредни ситуации участниците се уведомяват от Националното бюро за услуги по електронна поща. Категориите плащания, които са обект на обработка при извънредна ситуация при активиране на ECONS II са описани в т. 4.1.2.4.3 от PART II на TARGET InfoGuide. При деактивиране

на функционалността за извънредни ситуации Националното бюро за услуги уведомява участниците по електронна поща.

В ECONS II се обработват и файлове на спомагателни системи (процедура за сетълмент А от Правилата за работа на системния компонент TARGET-BNB). Относно спомагателни системи, с „процедура за сетълмент Е“ от Правилата за работа на системния компонент TARGET-BNB, се предвижда файлът да се въведе като плащане, т.е. прехвърляне на ликвидност между сметките на банките по сетълмента.

БНБ открива и води сметки в ECONS II за всички участници с МСА сметки. В допълнение, БНБ открива и води технически сметки в ECONS II за спомагателни системи, чиито файлове ще се обработват с „процедура за сетълмент А“.

Операторите на спомагателните системи нямат директен достъп, а подават файлове с платежни инструкции за обработка от ECONS II чрез Националното бюро за услуги TARGET-BNB съгласно утвърдена процедура. Служителите от Националното бюро за услуги в БНБ имат директен достъп до ECONS II и могат да въвеждат плащания от името на участниците и файлове на спомагателни системи.

При активиране на функционалността, салдата по сметките на участниците са нулеви. Участниците в TARGET-BNB разчитат на входящи плащания за набавяне на ликвидност по сметките си и в случай че нямат директен достъп до ECONS II, получават информация за салдата по сметките си и извършените транзакции само от БНБ.

Обработка на (много) критични плащания от функционалността за извънредни ситуации

Следните плащания се считат за „много критични“ и тяхната обработка от ECONS II е задължителна:

- плащания, свързани със CLS Bank International;
- искане за предоставяне на допълнително обезпечение на централен съконтрагент.

Критични плащания са всички плащания, чието изпълнение в рамките на деня (но не и в конкретен момент) е необходимо, за да се избегне системен риск, а именно:

- плащания, свързани с други системно важни платежни системи (EURO1, STEP2-T, STET, Mastercard);
- ликвидни трансфери от функционалността за извънредни ситуации към T2S и TIPS;

- входящи плащания и плащания, преразпределящи ликвидност в евро зоната, които са необходими за изпълнението на много критичните и критичните плащания.

Други плащания също биха могли да се обработят при следните условия:

- участникът има достатъчно средства по сметката си във функционалността за извънредни ситуации;
- обработката им няма да засегне обработката на (много) критичните плащания.

Критичността на плащанията може да се промени в зависимост от продължителността на инцидента.

4.4.2 Платежен процес във функционалността за извънредни ситуации

Плащанията на участници в TARGET-BNB, които имат директен достъп до ECONS II, се въвеждат от самите участници и при наличие на достатъчно ликвидност се сетлират само след одобряването им от БНБ. Плащанията представляват само прехвърляне на ликвидност и не съдържат информацията, която се пренася със съобщения от типа racs.008/009. Участниците, които имат директен достъп до ECONS II, имат възможност да наблюдават ликвидността по сметката си, както и да изтеглят отчет по сметка в U2A режим, в случай че функционалността е активна за повече от 1 работен ден.

Плащанията на участниците, които нямат директен достъп до функционалността, се въвеждат ръчно от БНБ, след като участникът е представил в БНБ попълнена форма за изпълнение на плащане през функционалността за извънредни ситуации, която се регистрира в деловодството на БНБ до 17 ч., но не по-късно от един час преди затварянето на функционалността. Формата може да бъде изпратена по факс (980 10 12 и 980 24 25), чрез електронната поща на FinNet портала на БНБ или до електронната поща на деловодството (delovodstvo@bnbank.org) с копие BG-SETTLEMENT@bnbank.org. Формата трябва да бъде попълнена електронно и подписана от упълномощен служител на банката, който има право да се разпорежда със средствата по сметките на банката в TARGET и чийто спесимен на подпис е предоставен предварително на Националното бюро за услуги. Оригиналът на формата следва да се предостави в деловодството на БНБ без излишно забавяне не по-късно от следващия работен ден. При въвеждане/одобряване на плащания от БНБ в ECONS II се вземат

предвид критериите за критичност, описани в т. 4.4 от настоящия документи и т. 4.1.2.4.3 от Part II на TARGET InfoGuide.

Докато функционалността е активна, не се изпращат съобщения към RTGS/CLM. В ECONS II не се извършва проверка за двойно въвеждане на плащанията. Ако има нареждания за превод, подадени до TARGET (RTGS компонента), но не са обработени поради възникнала извънредна ситуация, и същите нареждания за превод се изпратят през ECONS II, те ще бъдат обработени. В тези случаи участниците носят риска от двойната обработка.

Плащания могат да се изпълняват само до размера на постъпилите по сметката на участника входящи (много) критични плащания в ECONS II.

ECONS II не може да се използва за директно прехвърляне на ликвидност от/към специалните парични сметки в TARGET2-Securities и TIPS.

Приключване работата на функционалността за извънредни ситуации

ECONS II може да бъде активен няколко последователни дни с работното време на дневната фаза на TARGET, за което участниците в Националния системен компонент се уведомяват предварително.

В случаите, когато функционалността е активна и за следващ работен ден, крайните салда на участниците от предходния ден се отразяват като начални салда за следващия работен ден. В този случай участникът може да изтегли отчет по сметка от ECONS II GUI, ако има достъп до него, или да му бъде предоставена информация от БНБ по електронна поща.

След възстановяване работата на CLM и RTGS функционалността за извънредни ситуации се затваря технически от T2 Сервизното бюро, след което крайните салда на участниците се прехвърлят по МСА сметките им в CLM. Участниците получават samt.053 за движението по МСА сметките си в CLM за деня, в който се е случил инцидентът.

4.5 Отлагане на края на работното време (удължаване обработката през деня за RTGS и CLM)

При технически проблем в TARGET, отпадане на доставчик на мрежови услуги или други събития, свързани с непрекъсваемост на бизнес процесите, пазарни сътресения, банкови кризи или други, може да се вземе решение за удължаване на работното време

на RTGS и CLM (CLM RTS cut-off and RTGS RTS II cut-off). Работното време не може да бъде удължено при технически проблем в една банка.

В случай че при отпадане на спомагателна система се засяга безпрепятственото функциониране на системата, централната банка на засегнатата спомагателна система може да поиска отлагане на края на работното време на CLM и RTGS, с което да се даде възможност на спомагателната система да разреши проблема. Решението се взема от мениджърите по извънредни ситуации.

При взето решение за удължаване на работното време, Националното бюро за услуги на TARGET-BNB уведомява участниците, операторите на спомагателни системи в TARGET-BNB по електронна поща. Информацията се публикува и на интернет страницата на ЕЦБ и чрез broadcast в GUI, ако е наличен.

5. Отпадане /повреда/ при БНБ

Отпадането на БНБ като оператор на TARGET-BNB и администратор на Националното бюро за услуги не възпрепятства достъпа на участниците и спомагателните системи до TARGET услугите. В случай, че БНБ няма достъп до TARGET услугите, това ограничава функциите ѝ за осигуряване на съдействие на участниците и спомагателните системи в качеството ѝ на Национално бюро за услуги на TARGET. При необходимост, T2 Service desk могат да поемат някои от функциите на БНБ като Национално бюро за услуги, до разрешаването на проблема.

Независимо от проблема, участниците комуникират само с Националното бюро за услуги, което осъществява връзката с T2 Service desk.

Отпадането на БНБ като директен участник по време на обработката през деня ще повлияе само върху изпълнението на плащанията на БНБ. В този случай, БНБ прилага процедурите при отпадане на участници в TARGET-BNB, описани в настоящия документ.

6. Отпадане (повреда) при участник в TARGET-BNB

При възникване на технически проблем при участник в Националния системен компонент, който не може да бъде разрешен в рамките на 10 минути, участникът е длъжен да информира незабавно Националното бюро за услуги на БНБ.

Участникът е отговорен за разрешаването на проблема във възможно най-кратки срокове, чрез собствени решения или чрез функционалностите в CLM GUI/RTGS GUI за ликвидни трансфери и ръчно въвеждане на плащания. В случай, че връзката с доставчика

на мрежови услуги на участника е отпаднала и средствата, описани по-горе са изчерпани или са неефективни, участникът може да поиска съдействие от Националното бюро за услуги на БНБ за инициране на плащания от негово име.

При установяване на опит за злоупотреба, вкл. свързан със сигурността инцидент в платежната инфраструктура на участника, дори в случаите, когато инцидентът не засяга директно TARGET, участникът незабавно уведомява БНБ за това. БНБ може да окаже съдействие на участника при ограничаване разпространението му и защита на средствата по сетълмент сметката.

6.1 Изпълнение на плащания от участника чрез RTGS GUI

При възникване на технически проблем във вътрешните системи на участника за излъчване на платежни съобщения, но при работещ достъп до RTGS GUI, участникът разполага с възможност за въвеждане на расс.008 (клиентски плащания) и/или расс.009 (междубанкови плащания) в режим U2A чрез функционалността за резервни плащания в RTGS GUI. Тази функционалност предлага на участника два варианта за самостоятелно въвеждане на клиентски и междубанкови плащания през RTGS GUI:

- Първи вариант - въвеждане на клиентски и междубанкови плащания чрез RTGS GUI по всяко време успоредно с A2A трафика, излъчен от участника;
- Втори вариант - въвеждане на клиентски и междубанкови плащания чрез RTGS GUI само в случаите на извънредна ситуация при участника и невъзможност за въвеждане на плащания в A2A режим.

Вариантът, приложим за съответния участник, се определя от регистрационната форма, която е подадена при присъединяване към TARGET като титуляр на RTGS сметка.

При първият вариант на въвеждане на плащания през RTGS GUI, участникът не получава уведомление за успешен/неуспешен сетълмент, нито уведомление за дебит/кредит. Статуса на обработка на плащането се проследява през RTGS GUI.

Вторият вариант на излъчване на плащания през RTGS GUI изисква предварително активиране на функционалността за въвеждане на резервни плащания от Националното бюро за услуги TARGET-BNB. За целта участникът следва да подаде попълнена форма до БНБ (Искане за активиране на функционалността в RTGS GUI на TARGET за нареждане на плащания при извънредна ситуация при участник), която може да бъде изпратена и по факс (980 10 12 и 980 24 25) или чрез електронната поща на FinNet портала

на БНБ или до електронната поща на Деловодството на БНБ - delovodstvo@bnbank.org с копие bg-settlement@bnbank.org. Искането може да бъде подписано и с КУКЕП.

При получаване на искането Националното бюро за услуги регистрира часа на приемане и го вписва в регистъра с проблеми и запитвания на участниците и спомагателните системи във връзка с участието им в TARGET-BNB. Националното бюро за услуги активира функционалността за въвеждане на плащане в извънредна ситуация и уведомява участника.

Участникът въвежда плащането/плащанията, като операцията е на принципа на четири очи и изисква одобрението от втори потребител. Ако плащането е расс.009 с ключова дума ВАСР в полето Local Instrument code, банката получава дебитно/кредитно известие samt.054, ако е конфигурирано предварително в статичните данни.

След успешното изпълнение на плащанията участникът информира Националното бюро за услуги по електронна поща за деактивиране на функционалността.

Ако отпадналият участник прецени, че не може да разреши проблема през същия ден и желае да изпрати оригиналните плащания на следващия работен ден с непроменен вальор, в срок до 18:30 ч. на текущия системен ден той може да изиска изключване на проверката на вальора за следващия работен ден. Изключването на проверката на вальора е валидно само за съответния работен ден и в случай, че е необходимо и за следващ работен ден, то трябва да бъде изискано изрично отново.

6.2 Плащания, наредени от БНБ от името на отпаднал участник - титуляр на RTGS DCA сметка към други участници

6.2.1 Въвеждане на плащане от БНБ от името на отпадналия участник през RTGS GUI (поле по поле)

В случай че връзката с доставчика на мрежови услуги на участника е отпаднала и той няма достъп до RTGS GUI, както и когато няма възможност да генерира самостоятелно расс.008/расс.009 съобщения, Националното бюро за услуги може да инициира клиентско (расс.008) или междубанково плащане (расс.009) през RTGS GUI от името на отпадналия участник. Тези плащания са само с вальор текущия системен ден на TARGET.

Времето за приемане на такива плащания през работния ден на TARGET е както следва:

- за клиентски плащания от типа расс.008 - от 9:00 до 16:00;

- за междубанкови плащания от типа расс.009 - от 9:00 до 17:00.

БНБ приема за изпълнение ограничен брой плащания (до 10 бр.) само след предварително разрешение на подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банково“, а в негово отсъствие - директора на дирекция “Платежни системи и ЗМР”. Плащанията се изпълняват в следната последователност:

- междубанкови плащания към БНБ;
- плащания, неизпълнението на които води до системен риск, засягащ стабилността на банковата система в страната;
- други клиентски и междубанкови плащания;

Отпадналият участник представя в БНБ попълнена форма (Искане за инициране от БНБ на плащания през RTGS GUI от името на отпаднал участник в TARGET – mandated payments), която може да бъде изпратена и по факс (980 10 12 и 980 24 25) или чрез електронната поща на FinNet портала на БНБ или до електронната поща на Деловодството на БНБ - delovodstvo@bnbank.org с копие bg-settlement@bnbank.org. Искането се регистрира в деловодството на БНБ.

Формата трябва да бъде попълнена на компютър и подписана от упълномощен служител на банката, който има право да се разпорежда със средствата по RTGS DCA сметката в TARGET и чийто спесимен на подпис е предоставен предварително на Националното бюро за услуги. Срещу всяко плащане е необходим подпис на този служител. Искането може да се подпише с КУКЕП. Плащанията се изпълняват по реда, по който са посочени в искането при спазване принципите за последователност, описана по-горе.

При получаване на искането, Националното бюро на услуги регистрира часа на приемане, вписва го в регистъра с проблеми и запитвания на участниците и спомагателните системи във връзка с участието им в TARGET-BNB, и изпълнява плащането (расс.008 или расс.009) от името на отпадналия участник, като въвежда информацията поле по поле. Съобщението трябва да съдържа ВІС кода на отпадналия участник в поле Instructing agent и ключова дума MANP (без скоби) в поле PmtTpInf (Local instrument/ Code), за да се дебитира сметката на участника. При възстановяване на връзката с доставчика на мрежови услуги участникът получава samt.054, ако е конфигурирано предварително получаването му в CRDM с ключова дума MANP в таг Local Instrument/Code.

Участникът носи отговорност за верността на информацията, попълнена във формата, както и за последиците от изпълнението/неизпълнението на резервните плащания.

Оригиналът на искането, освен ако не е подписан с КУКЕП, следва да бъде предоставен в деловодството на БНБ без излишно забавяне не по-късно от следващия работен ден. БНБ се задължава възможно най-бързо да осигури нормалното протичане на платежния процес. В тези случаи БНБ не носи отговорност за невъзможността да бъде извършен сетълмент на плащания, подадени от името на участника в случаите на недостатъчна ликвидност по RTGS DCA сметката му, технически проблем при БНБ или в CLM/RTGS. Банката участник извършва проверка и декларира в искането, че спрямо лицата, участващи в платежната операция/платежните операции, свързана с платежното нареждане/платежните нареждания не се прилагат ограничителни мерки, произтичащи от закон, резолюции на Съвета за сигурност на ООН, правни актове на институциите в ЕС и приложими актове, приети в рамките на други национални и международни органи и организации, както и че не са включени в списъци относно прилагането на такива ограничителни мерки/санкции. БНБ не носи отговорност за извършването на такава проверка.

6.2.2. Въвеждане на плащане от БНБ от името на отпадналия участник през RTGS GUI чрез функционалността за A2A file upload

В случай че връзката с доставчика на мрежови услуги на участника е отпаднала и той не може да въведе съобщение през RTGS GUI, но може да генерира самостоятелно XML файл, участникът може да поиска от Националното бюро за услуги инициране на плащане чрез функционалността за A2A upload от негово име. Операцията се изпълнява от RTGS GUI.

Националното бюро за услуги приема за изпълнение XML файлове с плащания само с вальор текущия системен ден на TARGET до 17 ч. БНБ приема за изпълнение ограничен брой плащания (до 10 бр.) само след предварително разрешение на подуправителя на БНБ, ръководещ управление „Банково“, а в негово отсъствие - директора на дирекция “Платежни системи и ЗМР”. Плащанията са с вальор текущия работен ден на TARGET и се изпълняват в следната последователност:

- междубанкови плащания към БНБ;
- плащания, неизпълнението на които води до системен риск, засягащ стабилността на банковата система в страната;
- други клиентски плащания и междубанкови плащания;

Отпадналият участник представя в БНБ попълнено на компютър и подписано „Искане за подаване на XML файл от БНБ от името на отпаднал участник през RTGS GUI в консолидираната платформа T2 чрез функционалността file upload“, което може да бъде изпратено и по факс (980 10 12 и 980 24 25), по електронната поща на FinNet портала на БНБ или до Деловодството на БНБ на delovodstvo@bnbank.org с копие до bg-settlement@bnbank.org. То съдържа BIC на банка наредител, BIC на банка получател, сума на превода, вид на превода, референция и други технически детайли и следва да е подписано от упълномощен служител на банката, който има право да се разпорежда със средствата по RTGS DCA сметката в TARGET и чийто спесимен на подпис е предоставен предварително на Националното бюро за услуги. Искането може да се подпише с КУКЕП. Отпадналият участник изпраща по електронна поща и самия файл, подписан с КУКЕП, който БНБ следва да зареди.

При получаване на искането, Националното бюро за услуги регистрира часа на приемане и го вписва в регистъра с проблеми и запитвания на участниците и спомагателните системи във връзка с участието им в TARGET-BNB.

Оригиналът на искането, освен ако не е подписано с КУКЕП, следва да бъде предоставен в деловодството на БНБ без излишно забавяне не по-късно от следващия работен ден.

След възстановяване на връзката с доставчика на мрежови услуги, участникът получава расс.002 с резултата от сетълмента (при успешен сетълмент расс.002 се получава само ако е заявено в CRDM).

Участникът носи отговорност за съответствието на попълнената форма с оригиналния платежен документ, основание за изпълнението на плащането, както и за последиците от изпълнението/неизпълнението на съответното плащане.

Банката участник извършва проверка и декларира, че спрямо лицата, участващи в платежната операция/платежните операции, свързана с платежното нареждане/платежните нареждания не се прилагат ограничителни мерки, произтичащи от закон, резолюции на Съвета за сигурност на ООН, правни актове на институциите в ЕС и приложими актове, приети в рамките на други национални и международни органи и организации, както и че не са включени в списъци относно прилагането на такива ограничителни мерки/санкции. БНБ не носи отговорност за извършването на такава проверка.

БНБ се задължава възможно най-бързо да осигури нормалното протичане на платежния процес. В тези случаи БНБ не носи отговорност за невъзможността да бъде извършен

сетълмент на наредените плащания в случаите на недостатъчна ликвидност по RTGS DCA/MCA сметката на участника, технически проблем при БНБ, доставчика на мрежови услуги и CLM и RTGS.

6.3 Извършване от БНБ на други операции от името на отпаднал участник

Ако участникът няма достъп до CRDM/RTGS/CLM GUI, при поискване Националното бюро за услуги може да извърши операции от негово име.

За регистрация на нови потребители и конфигуриране на статични данни в CRDM се попълва искане за „Изпълнение на действие през CRDM GUI от името на отпаднал участник“.

За задаване на лимити, резервиране на ликвидност, управление на плащания в опашка, прехвърляне на ликвидни трансфери от RTGS DCA сметка към MCA сметка и обратно, ликвидни трансфери към специална парична сметка от името на отпадналия участник се попълва искане за „Изпълнение на операция през RTGS/CLM GUI от името на отпаднала банка“.

Участникът предоставя в БНБ попълнена съответната форма, която може да бъде изпратена и по факс (980 10 12 и копие до 980 24 25), по електронната поща на FinNet портала на БНБ или по електронна поща до Деловодството на БНБ на delovodstvo@bnbank.org с копие до bg-settlement@bnbank.org.

Националното бюро за услуги приема форми за извършване на операции от името на отпаднал участник до 18.00. При операции, свързани с клиентски плащания от типа расс.008 крайният срок е 17.30.

Формата трябва да бъде попълнена електронно и подписана от упълномощен служител на банката, който има право да се разпорежда със средствата по RTGS DCA/MCA сметката в TARGET и чийто спесимен на подпис е предоставен предварително на Националното бюро за услуги. Срещу всяка операция е необходим подпис на този служител. Формите може да са подписани с КУКЕП.

В тези случаи БНБ не носи отговорност за последиците от извършените по искане на отпаднал участник операции.

7. Отпадане /повреда/ на спомагателна система

В случай на отпадане на спомагателна система, операторът на спомагателната система е длъжен да уведоми незабавно Националното бюро за услуги. Операторът на спомагателната система е отговорен за отстраняването на проблема. В случай че операторът няма връзка с доставчика на мрежови услуги и предприетите мерки са неефективни, БНБ може да действа от името на спомагателната система.

В случай че съществува невъзможност за изпращане на файл от отпадналата спомагателна система, но същата може да генерира самостоятелно XML файл, спомагателната система може да поиска от Националното бюро за услуги инициране на файл чрез функционалността за A2A upload от нейно име. Операцията се изпълнява от Националното бюро за услуги на принципа на четири очи през RTGS GUI.

В много редки случаи, когато при отпадане на спомагателна система се засяга безпрепятственото функциониране на системата, централната банка на засегнатата спомагателна система може да поиска отлагане на края на работното време на CLM и RTGS, с което да се даде възможност на спомагателната система да разреши проблема.

В Допълнение I са описани процедурите за обработка при проблемни ситуации, свързани със сетълмента в TARGET на платежни инструкции, подавани от спомагателната система BISERA7-EUR.

В Допълнение II са описани процедурите за обработка при проблемни ситуации, свързани със сетълмента в TARGET на платежни инструкции, подавани от спомагателната система BNBGSSS.

В Допълнение III са описани процедурите за обработка при проблемни ситуации, свързани със сетълмента в TARGET на платежни инструкции, подавани от спомагателната система на Централен депозитар АД.

8. Отпадане на доставчик на мрежови услуги

При отпадане на доставчик на мрежови услуги, T2 Service Desk може да действа от името на Националното бюро за услуги на TARGET-BNB. В случай че проблемът засяга само един доставчик на мрежови услуги и БНБ има връзка през друг доставчик на мрежови услуги, Националното бюро за услуги на TARGET-BNB може да действа от името на участник или оператор на спомагателна система, както е описано в Part 2 – CLM&RTGS, т. 4.1.2.7 от Information guide for TARGET participants.